



VHMnyt

Nr. 46 | Maj 2019

Et kjønt lille Talent og et tiltalende Ydre | Sagnkunst i skoven | Historiedetektivene
Historien om sommerhuslaget | 175 år gamle protokoller digitaliseres
Bunkeren på Iversensvej



- 3** Et kjønt lille Talent og et tiltalende Ydre
af Mogens Thøgersen
- 6** Sagnkunst i skoven
af Line Bach Haga
- 8** Historien om sommerhusflaget
af Christian Støve
- 10** Historiedetektiverne
af Per V. Nielsen
- 12** 175 år gamle protokoller digitaliseres
af Michael Johansen
- 14** Bunkeren på Ilfversensvej
af Jens Gerstrøm



Der er hektisk aktivitet på Vendsyssel Historiske Museum i disse dage. VHM er ved at gøre klar til åbningen af forårets nye store udstilling: Hjørring på de skrå brædder. I anledning af at Hjørring Kommune er vært for den store børne- og unge teaterfestival i første uge af april, laver museet en teaterhistorisk udstilling, hvor byens rige teaterhistorie foldes ud. Her i vintermånederne er museet i det hele taget ved at forberede de store formidlingsopgaver, som venter i indeværende år. Museets kalender bugner af tilbud til mange forskellige målgrupper, og ved siden af alt dette fundraises der til nye udstillinger og nye projekter, så museet hele tiden kan udvikle sig. Men ved siden af alle disse udadvendte opgaver, foregår der en masse bag kulisserne, som museets brugere og gæster ikke umiddelbart ser. Ambitionen er dog, at meget af det, man ikke oplever, på et tidspunkt bliver synliggjort i form af udstillinger, artikler, byvandring, foredrag og meget mere. I denne udgave af VHMnyt kan man læse noget om både det grundlæggende og bagvedliggende museumsarbejde og det, man som gæst og bruger oplever på VHM.

- Anne Dorthe Holm, museumsdirektør

Ansvarshavende og layout:

Kim Larsen (kls@vhm.dk)

VHMnyt

Vendsyssel Historiske Museum
Museumsgade 3, 9800 Hjørring
Tlf.: 96 24 10 50 | ISSN: 1982-1380

VHMnyt udgives af Vendsyssel Historiske Museum og udkommer 3 gange årligt. Indlæg til næste nummer af VHMnyt skal være redaktionen i hænde senest den **15. juni 2019** og indsendes via e-mail som word-dokument til kls@vhm.dk. Billeder vedhæftes separat. Ved indsendelse af materiale til VHMnyt overlader man alle rettigheder til bladet. VHMnyt forbeholder sig ret til vederlagsfrit at bruge fremsendt materiale i såvel trykt som elektronisk medie.

Forside: Håndkoloreret teaterfoto af "Babygruppen", som kan ses i den aktuelle udstilling "Hjørring på de Skrå Brædder".



"Et kjønt lille Talent og et tiltalende Ydre"

Sådan skriver Vendsyssel Tidendes selvbevidste anmelder om en af de kvindelige skuespillere, som aftenen før havde optrådt med en forestilling på byens teater, Hotel du Nord.

Det var i forsommeren 1887, hvor byen den 9. juni havde besøg af Kasino-Tournéen. Programmet for forestillingen findes i den her gengivne annonce, hvor det ses, at det omfattede fire mindre forestillinger. Det fremgår også, hvilke skuespillere, der var med. Ud fra



af Mogens Thøgersen
tidl. museumsdirektør, VHM

anmeldelsen kan man også se, hvilke skuespillere, der optrådte i hvilke stykker. Det fremgår også, at der trods de ret høje billetpriser var fuldt hus til forestillingen.

Vi er så heldige, at det rejseklare teaterselskab – tilsyneladende efter en fridag den 10. juni - den 11. juni gik til den lokale fotograf Cai D.H. Brandt, hvor de dels fik optaget det gengivne gruppebillede, dels en række enkeltbilleder af skuespillerne, som gør det muligt at sætte navne på de enkelte personer på gruppebilledet.

Gruppebilledet er særdeles interessant, fordi det netop viser det rejseklare tourné-selskab, klar til afgang med deres frakker, hatte og pakenelliker. Det er i den grad en illustration til historien om de omrejsende teaterselskaber, som findes i adskillige litterære sammenhænge.

Mærkesedlen på en af taskerne giver os det helt korrekte navn: "Tourné – Casinos Personale", hvilket bekræfter, hvad vi nok kunne slutte os til ud fra datoen for forestillingen, at der var tale om én af de såkaldte sommer-tournéer, hvor grupper af skuespillere fra de københavnske teatre (i dette tilfælde altså "Casino") efter sæsonafslutningen dér, for egen regning drog ud i landet for at tjene lidt ekstra. Disse sommertournéer var ikke populære hos de nor-

male omrejsende teaterselskaber – de var jo konkurrenter, der nemt kunne reducere de sidstnævntes levebrød.

Et væsentligt motiv for en sådan tournée var altså indtjeningen, og det er i den forbindelse morsomt, at penge-kassen har fået en så fremtrædende placering på fotografiet.

Som skuespillere fra Casino-teatret var personerne på billedet ret kendte i samtiden. Den kendteste var i 1887 formentlig Oddgeir Stephensen (1860-1913), som senere blev en ret markant tournédirektør. Det er ham, der ses sidende med blød hat i bagerste række. Ved siden af ham med den høje hat ses William Pio (1850-1909) – ham, der roses i anmeldelsen, og i øvrigt knap en måned senere blev far til Elith Pio, som vil være kendt af ældre læsere. Manden i forreste række med notesbogen - måske tournéens regnskabsbog? - er Folmer Hansen (1860-1918). Hvis der er tale om en regnskabsbog, var han måske initiativtager til og leder af det lille tourné-selskab? Han blev senere teaterimpresario og grundlægger af et teaterforlag.

De yngre kvindelige skuespillere var omsværmede i samtiden blandt de unge mænd, hvilket bevidnes i mange erindringer fra tiden. Fra et lidt senere tidspunkt har vi et eksempel fra Hjørring, hvor den unge journalistelev Larsen-Ledet fra o. 1900 husker om en omsværmet skuespillerinde, Hulda Diderichsen: "hun var stærkt feteret, det unge Hjørings Øjne stod på Stilke, naar hun viste sig".

På billedet ses fra venstre damen med parasollen, Dagmar Orlamundt (1863-1929) – det er hende, der i anmeldelsen beskrives som havende det kønne, lille talent og det tiltalende ydre! Til højre finder vi så fru Diderichsen, som det ikke har været muligt at identificere nærmere – hun er ikke identisk med den ovenfor

omtalte Hulda Diderichsen, som først var født i 1878.

Den tredje dame (med penge-kassen) er så formentlig Theodora Petersen (1852-1924). Det var hende, "hvis Navn har en god Klang fra tidligere Besøg her i Byen", men altså var forkølet og "trods den synlige Anstrængelse, det kostede hende at faa Ordene frem, kjækt holdt Pinen ud". Sikkert et ikke ukendt problem for skuespillere på tournée, og nok slet ikke med den tids rejseforhold.

Identifikationen af Theodora Petersen er ikke sikker, idet det enkeltbillede, som

utvivlsomt forestiller samme person som på gruppebilledet, er indført i fotografprotokollen under et andet, til dels ulæseligt navn (Fru Zinn?). Men man kan vel ikke tænke sig, at tourné-selskabet har haft en ekstra person med, blot for at klare pengesagerne? I så fald har Theodora Petersen ikke været med hos fotografen. Hun har måske plejet sin forkølelse? ■

Litteratur:
Vendsyssel
Tidende 1897,
8/6-10/6.

Gunnar Sandfeld:
Thalia
i Provin-
sen – Dansk
Provinstheater
1870-1920.

Larsen-Ledet:
Mit Livs Kar-
rusel II – Ung
Journalist –
citatet stammer
fra s. 98.

Hjørring Theater.
Torsdagen den 9de Juni,
Kl. 8 – 10¹/₂, giver
Kasino-Tournéen :
Fruerne Theodora Petersen,
Orlamundt og Diderichsen
samt Dhrr. William Pio,
Stephensen og Folmer Hansen
en Forestilling, bestaaende af
En Barndomsdrøm,
Lystspil i 1 Akt af Alex Dumas
ved Robert Watt.
Tog Nr. 12,
Lystspil i 1 Akt af F. Beissier, oversat
af Cand. mag. Stigaard.
Sange i Kostume
af
Lykkebarnet,
Operette af Duru og Chivot, Musikken
af E. Audran.
Kjærlighed og Fotograf,
Farce med Sange i 1 Akt efter det
franske.
Billetter à 1 Kr. 50 Øre for 1.
Parket, 1 Kr. 25 Øre for 2. Parket og
1 Kr. for de øvrige Pladser, faas hos
Hr. Boghandler H. eis e samt ved Ind-
gangen, der aabnes Kl. 7¹/₂.
Kun denne Forestilling.

Juni.
Theatret i Hjørring. Kasino Tour-
neens første Forestilling i Aftes havde sam-
let fuldt Hus, og det taknemlige Publikum
belønnede det gode Sammenspil i de isvrigt
temmelig tarvelige Smaastykker med finlige
Bifaldsklav og jævnlige Fremtaldelser.
Aftenens Glanspunkt var ubetinget Hr.
William Bios Foredrag i Kostume af den
fjottede Prins' Songe af „Dytlebarnet“.
Den dygtige Skuespiller, der i de to forud-
gaaede Stykker havde maattet optræde uden
for sit egentlige Køllefod, fik her saa vel
som i „Fotografen“s Rolle i „Kjærlighed
og Fotografi“ Lejlighed til ret at tumle
sig paa sin egen Boldgade, i det sidste
Stykke troelig støttet af Hr. Stephensen som
den stærkt karikerede tykke Baron. Af de
kvindelige Medlemmer af Tournéen viste
Fru Orlamundt sig i Besiddelse af et kjønt
lille Talent og et tiltalende Ydre, medens
Fru Theodora Petersen, hvis Navn har en
god Klang fra tidligere Besøg her i Byen,
desværre var saa forkølet, at hun under
almindelige Forhold utvivlsomt vilde have
gjort rigtigst i slet ikke at optræde. Her
var hun selvsølgelig nødt til det, for ikke
at vælte hele Forestillingen, og saa meget
mere maa det paastjønnes, at hun trods
den synlige Anstrængelse, det kostede hende
at faa Ordene frem, kjækt holdt Pinen ud.
—s—n.
Saundamen har nu paabegyndt sine



af Line Bach Hega
praktikant



Sagnkunst i skoven

Tornby Klitplantage er et specielt stykke natur- og kulturhistorie, hvor historierne rækker langt tilbage og vidt omkring

Det var dette, som VHM ønskede at sætte fokus på gennem projektet "Sagnkunst i skoven". En skoleklas-

se fra Tornby-Vidstrup Skole fortolkede tre steds unikke sagnhistorier gennem land art, som kunne opleves af skovens gæster i tiden efter. De udvalgte steder og

historier er ikke nødvendigvis, hvad man som det første vil tænke på som kulturarv. Det gjorde, at både elever og skovens gæster blev udfordret i spørgsmålet om, hvad og hvor kulturarv er.

Det var et projekt, der handlede om lokalhistorie ude i landskabet, og formidlerne var også lokale, nemlig skolebørn, der bor med plantagen som nabo. Stederne i plantagen, der skulle formidles, blev udvalgt på forhånd, men derefter var det helt og aldeles op til eleverne, hvordan de ville formidle stedernes sagnhistorie gennem land art. Resultatet blev tre meget forskellige og imponerende værker, der rejste sig fra skovbunden, tydeligt menneskeskabt, men stadig i ét med deres omgivelser.

Forud for min praktik på museet i kandidatuddannelsen Sustainable Heritage Management i efteråret, kom jeg til museet med en idé. Jeg ville gerne arbejde sammen med en gruppe børn om at formidle en del af den kulturarv, der gemmer sig ude i det landskab, som vi det meste af tiden kun tænker på som naturarv. Jeg havde også et ønske om at arbejde sammen med selve landskabet og samtidigt udfordre eleverne kreativt. Derfor valgte jeg land art som formidlingsform, som benytter sig skulpturelt af naturens egne materialer.

Kulturarv kan være mange ting og findes mange steder, alt ud fra hvem du spørger. I efteråret var det 5.T fra Tornby-Vidstrup Skole, der forsøgte at besvare disse store spørgsmål sammen med museet. Over to workshop-dage i uge 43, var klassen med to af deres lærere ude i Tornby Klitplantage og lavede land art med mig og to andre praktikanter. Med udgangspunkt i de stedbundne sagn, der knytter sig til tre forskellige steder i plantagen, lavede eleverne i grupper tre land

art-værker. Værkerne fortolkede disse sagn ved brug af de materialer, der var til stede i plantagen, med lidt ekstra hjælp fra organisk snor. Eleverne vækkede således de ellers usynlige historier til live i landskabet så de kunne ses af alle. Stederne var Russerbakken, Yxenbæk og Slavestenen, hvilke er steder, der fortæller spændende sagn om døde russiske sømænd, magisk vand og vikingetidens slaver.

Forud for de to workshops havde jeg været ude og lave et oplæg for klassen omkring projektet i sin helhed, stedets historie og land art og begyndt en diskussion med eleverne om, hvad kulturarv egentligt er for en størrelse.

Da værkerne var færdige, blev de på stedet og udviklede sig med naturens gang, indtil museet fjernede dem i december. Der blev opsat skilte ved værkerne, der fortalte om projektet og de enkelte steds sagn. På skiltene var der også en QR-kode, der linkede til en skjult hjemmeside. På disse skjulte hjemmesider kunne man finde den historiske baggrund for sagnene, billeder og en video, hvor børnene fortalte om deres værk. Nu, hvor værkerne er taget ned, kan disse sider findes på VHM's hjemmeside, så man stadig har mulighed for at opleve værkerne i et digitalt format. ■



af Christian Støve
museumsinspektør



Historien om sommerhusflaget

På Hirtshals Museum findes i dag mange spændende fortællinger om fiskeri, havn og bjesk. Men der eksisterer også et helt særligt klenodie på museet, besøgende møder lige inden for døren – Sommerhusflaget. I samarbejde med Bo Godsk og Sigrid Nedergaard, er det nu lykkedes at kortlægge dette lille klenodies fine historie, som mange i tidens løb har stillet spørgsmål omkring.

”Opfinderen” af ”Sommerhusflaget”, Knud Tophøj, blev født i 1926 og voksede op i Hirtshals, som søn af den kendte jollefisker Martin Tophøj. I 1953 var han færdiguddannet læge og virkede som sådan forskellige steder, indtil han i 1971 fik stilling som overlæge på Aalborg Sygehus Syd som ortopædkirurg. Her blev han, til han lod sig pensionere i 1992.

I 1963 byggede Knud Top-

høj et sommerhus på halvøen Helgenæs på sydsiden af Djursland. På strandene her findes en hel del ”hulsten” – (flint sammen med kalk – når kalken med tiden udvaskes, opstår der huller i flinten). Sten i mange størrelser og udformninger blev sat på snor og hængt op på lave udhæng som sommerhuset både som dekoration og som en praktisk måde, at undgå at ramme hovedet ind i udhænget.

Skalpellen er et af kirurgens vigtigste værktøjer. For Knud var det ikke kun på arbejde, han brugte skalpellen, den var lige så vigtig i fritiden. Han skar massevis af figurer og pynt, og ved at bore hul i træpynten kunne den sættes på snorene med hulsten. Senere blev et håndmalet Dannebrog (et stykke høvlet fyrrebræt, hvor korset var markeret af en rille skåret med skalpel) en del af pynten.

Efter sigende skyldtes det bl.a., at søsteren omtrent samtidigt med Knud (1962-63) havde købt sommerhus i Ingeborg Klit mellem Tornby og Hirtshals, hvor en servitut forbød opstilling af flagstang. Her var også et lavt udhæng, som snart blev udstyret med et Sommerhusflag. Naturligvis vakte det en vis opsigt



i området, og andre sommerhusejere fik samme ide.

Efter en del forarbejde med Knud Tophøj som en af ildsjælene, lykkedes det den 29. maj 1976 at åbne Hirtshals Museum i bygninger, som blev stillet til rådighed for Museet af Hirtshals Kommune. Helt siden Museets start blev der brugt mange kræfter på at skaffe økonomi. Bl.a. blev der afholdt julebasarer, hvor man kunne købe ting fremstillet af Museets venner, heriblandt også Sommerhusflag.

I første halvdel af 1980'erne fik Museets daglige leder Hugo Nielsen samlet en flok pensionerede fiskere og vodbindere (Haveholdet), som i juli måned fremviste noget af det gamle håndværk med tovværk, nål og tråd. De fremstillede ting (hængekøjer, ringespil, sjippetov m.m.) blev solgt til fordel for Museet. Sommerhusflagene blev hurtigt en del af ”vareudvalget”. I løbet af vinterhalvåret fremstillede Knud Tophøj mellem 60 og 100 flag, som var revet væk straks efter åbningen af Haven 1. juli.

Da Hirtshals Museum overgik fra selvejende til kommunal drift, blev Haveholdets og Museets økonomi adskilt.

Haveholdets overskud uddeles nu til foreninger og organisationer i gl. Hirtshals Kommune, som drives af ulønnede frivillige.

Knud Tophøj fortsatte med at ”producere” Sommerhusflag indtil vinteren 2006/2007, hvor kræfterne slap op. Knud døde juli 2008. Haveholdets medlemmer gjorde flagene færdige og har siden stået for produktionen, som nu er ca. 200 flag årligt og fortsat håndgjorte fra ende til anden. Salget af flag udgør i dag ca. halvdelen af Haveholdets overskud.

Skønsmæssigt er der indtil 2018 fremstillet ca. 3.500 Sommerhusflag, og de er efterhånden spredt til alle klodens kontinenter. De senere år har mange andre, uden det store held, gjort forsøg på at kopiere det ”rigtige” Sommerhusflag. ■

TV: Model Tophøj. Bemærk de håndudskårne pynteting udført med skalpel.

TH: Model Haveholdet. Lettere moderniseret form, pynten er i dag drejet på maskine.



af Per V. Nielsen
skolefjernen ved VHM



Historiedetektiverne -et undervisningsforløb

Samarbejde mellem TV2 Nord og VHM mundede ud i prisvindende skoleprojekt for 8. og 9.-klasser.

Før nytår for et år siden blev vi kontaktet af TV2-Nord om vi ville være med i et samarbejde med dem og en lokal skole der skulle munde ud i en tre minutters film om en historisk begivenhed eller genstand.

Ideen var at 8. og 9. klasser blev inviteret til at deltage i et projekt, der var finansieret af kulturKANten og som skulle kombinere professionelt, lokalt museumsarbejde med moderne medieundervisning.

Tolv nordjyske klasser, der hver blev delt i fem hold, det vil sige omkring 60 grupper, skulle i tæt samarbejde med tolv lokale museer og TV2 Nord afdække lokale fortællinger og levendegøre deres udlægninger i små film.

Det lød som en god ide og undertegnede og Lone Venderby fra Kommunearkivet meldte os fluks. Hen på foråret fik vi at vide at vi skulle

arbejde sammen med Friskolen Skallerup og inden sommerferien aftalte vi med skolen, hvordan forløbet skulle gribes an.

Tre uger før eleverne skulle i gang tog vi ud på skolen med 25 ideer til fortællinger. Disse var alle lokale, de var velbeskrevne og de indeholdt en god historie med filmiske muligheder. Vi orienterede kort om disse. Eleverne var selvfølgelig også velkomne til at vælge andre emner. Et par uger efter havde de valgt "Slavekrigen", "The Crescents forlis", "Det forsvundne tyske lig", "De tyske bunkers" og "Thomas Bisp". Herefter sendte vi eleverne kildemateriale som de kunne bruge til deres forberedelse.

Mandag den 1. oktober gik det løs. Vi var på skolen og hjalp grupperne i gang med deres fortællinger. Det var meget vigtigt, at de havde overblik over deres emne, og de begyndte så småt at tænke fortælling og film sammen. Tirsdag havde vi eleverne ude på de steder fortællingen foregik og skulle filmes. Onsdag og torsdag arbejdede grupperne med research og drejebog. Fredag var klassen på besøg hos TV2 i Abybro. Her blev de undervist af en fotograf og en journalist



og lærte om videoproduktion, nyhedsformidling, journalistiske genrer, produktion af manuskript.

Mandag var dagen, hvor filmene skulle optages. Sådan en dag er bedst, hvis det er tørvejr og ingen vind. Det var det modsatte. Eleverne blev kørt ud til optagestederne og gik i gang, og det lykkedes at bevare engagementet og humøret på trods af vejrguderne. Tirsdag skulle filmene klippes og redigeres. Fotografen fra TV2 kom og hjalp og dagen efter sendtes de færdige film til bedømmelse.

Tre film blev udvalgt som de bedste ud af samtlige ca. 60. En af filmene fra Skallerup var iblandt. Disse blev lagt ud på TV2 Nord's Facebookside til afstemning. Det endte med en fin tredjeplads til Friskolen Skallerups film om Slavekrigen. Denne film samt filmen om Thomas Bisp blev i øvrigt optaget i VHM's udstillinger i Hjørring. Alle deltagende film kan ses på TV2 Nord's hjemmeside. Skriv "historiedetektiverne" på sidens søgefelt.

Efterfølgende kom beskeden om at "Historiedetektiverne" vandt "årets formidlerpris 2018", som uddeles en gang om året på Organisationen Danske

Museers (ODM) formidlingsseminar, til "det mest vedrørende, relevante og nytænkende formidlingsprojekt i forhold til indhold, arbejdsmetode, målgruppe eller samarbejdspartnere".

Det var et godt forløb for både eleverne og os. Eleverne lærte at historie er levende fortællinger som man selv kan udtrykke – i dette tilfælde med en mobiltelefon. Herudover lærte de meget om kritisk brug kilder, ideudvikling og realisation, lokalhistorie, skriftlige, mundtlige og elektroniske fremstillingsformer. Herudover kom de tæt på museer og udstillingssteder samt fik et indblik i en moderne medievirksomhed. Lone og jeg lærte, hvordan man også kan formidle og undervise i historie og en meget positiv oplevelse af hvor dygtige, ansvarlige og engagerede eleverne var. ■



175 år gamle protokoller bliver nu digitaliseret

Hjørring Kommunearkivs drøm om at digitalisere byråds- og sogneprotokoller helt tilbage fra 1842 kostede en bogskanner til 130.000 kr.

Hjørring Kommunearkiv har kommunale beslutningsprotokoller helt tilbage fra 1842 og frem til i dag. Protokollerne er en vigtig kilde for borgere, myndigheder og forskere i forståelsen i kommunens historie. Ikke kun som administrations- eller myndighedshistorie, men også historien om skolevæsen, bygningsvæsen, byplanlægning, forsyningsvirksomheder, omsorg og pleje, den lokale infrastruktur, natur og miljø, foreninger, næringsforhold, biografier, øvrige forlystelser, sundhedspleje og meget mere. De kommunale myndigheder har spillet en vigtig rolle for, hvordan nordvest Vendsyssel har formet og udviklet sig i de sidste 175 år.

På linje med andre kommunale arkiver har Hjørring Kommunearkiv haft en ambition og en drøm om at digitalisere vores mange kommunale protokoller. Grunden er, at digitalisering af byråds- og sognerådsprotokoller er med til at gøre Hjørring Kommunes historie langt mere tilgængelig for en bredere gruppe af brugere.

Der er selvfølgelig også et bevaringsaspekt i forbindelse med digitaliseringen. Nogle protokoller er meget medtaget, og tåler ikke at blive taget ud af magasinerne. Digitaliseringen er derved med til at skåne protokollerne for at lide yderligere overlast. Endelig er der også et rationale i og med, at arkivets brugere kan finde materialet uden, at de først skal sende en forespørgsel og vente med at se materialet, til det kan tilses på Historisk Arkivs læsesal eller lignende. Man kan så at sige tilgå materialet med det samme. Samtidig kan kommunearkivets medarbejdere bruge deres sparsomme tid og ressourcer



på andre opgaver. Indkøb af bogskanner med tilhørende skanningsprogrammer til computer og hele opsætningen af webløsningen er omkostningstungt, og der har ikke været plads i Kommunearkivets budget til at kaste sig ud i noget sådant.

I stedet for har det været nødvendigt at søge om fondsmidler til indkøb af udstyr. Her har Hjørring Kommunearkiv fået bevilliget 150.000 kr. fra ENV-fonden. Midlerne dækker bl.a. udgiften til indkøb af en Zeutschel-bogskanner med tilhørende skannerprogram. Bare den alene koster ca. 130.000 kr. Så det er ikke bare noget man går ud og køber, når man som arkiv har et stramt budget. Zeutschellbogskanneren kan skanne til flere forskellige formater. Vi har valgt at vise protokollerne i PDF-format, da der her er tale om et systemuafhængigt format, som kan læses både på PC, tablets og smartphones. Skanneren kan skanne

op til størrelse A2 – dvs. dobbelt A3-størrelse.

Status er lige nu og her, at vi har modtaget skanneren og fået det hele sat op, og at vi er gået i gang med at skanne vores protokoller. Projektet styres af arkivar Jesper Helbo og selve skanningen udføres med effektiv og kyndig hånd af projektmedarbejder Hanne Møller. Arbejdet er næsten tilendebragt og inden længe vil protokollerne kunne tilgås via Hjørring Kommunearkivs hjemmeside.

Når det sker, vil det selvfølgelig blive annonceret via diverse platforme samt i den lokale dagspresse. ■



af Jens Gerstrøm
bunkergruppen



Bunkeren på Ifversensvej -drømmen om et herreværelse

På Ifversensvej i Hjørring ligger den statelige Villa Vest, der har sin egen bunker fra krigens tid.

Nu var det jo ikke normalt, at en villa havde sin egen bunker, og bunkeren er ikke en standardbunker, så for bunkergruppen var der mange spørgsmål, da vi begyndte at undersøge sammenhængen – og lad det være sagt med det samme: vi kom ikke til bunds i sagen!

På kommunearkivet fandt vi frem til, at entreprenørfirmaet J. Stürup og V. Prosch-Jensen fra Fredericia fik skøde på Villa Vest d. 16. marts 1943 for 33.000 kr.

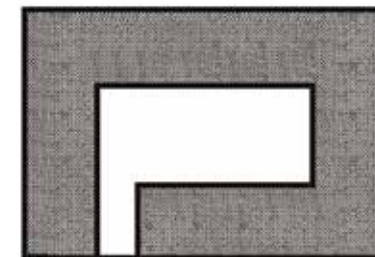
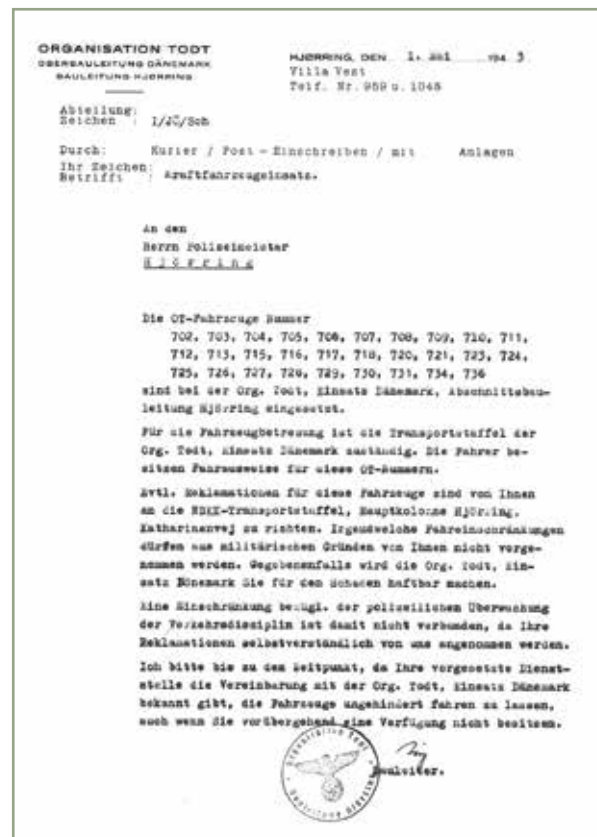
Firmaet udlejede Villa Vest til OT - Organisation Todt - en tysk byggeorganisation,

der bl.a. stod for byggeriet af bunkerne ved Vestkysten. Fra d. 1. maj 1943 har vi et brev fra OT til politimesteren i Hjørring – *An den Herrn Polizeimeister, Hjørring* – hvor OT opremser numrene på 29 biler, der ikke må standses, men skal køre frit!

I januar 1944 er der en kloaksag, hvor drænet omkring "beskyttelsesrum" skal forbindes til kloakken i vejen, så mon ikke bunkeren er bygget på det tidspunkt.

Efter krigen bliver Villa Vest brugt som arrest i forbindelse med retsopgøret. Med udgangen af 1946 sælger J. Stürup og V. Prosch-Jensen Villa Vest for 50.000 kr.

Villa Vest er blevet handlet flere gange, og på et tidspunkt fik bunkergruppen kendskab til bunkeren og fik den målt op. Men da indgangen var dækket, kunne vi



VHM



kun tegne omridset efter de ydre mål – 10x5 m. Ingen kunne fortælle, hvordan den så ud indeni.

Så skiftede Villa Vest ejer igen, og den nye ejer fik indgangen gravet fri i marts 2017 med en gravko. Væggene var 1,5 m tykke og taget var 2 m. Altså en solid bunker. Indgangen var mærkelig. Normalt sidder døren lidt under tagets øverste kant, så man går ad en trappe skræt ned gennem taget og væggen. Men her sad indgangen så lang nede, at man gik direkte ind i bunkeren. Døren var bare en tynd jernplade på en ramme – den åbnede udad.

I bunkeren var der ikke nogen panserdør, og der var heller spor efter, at der havde været en. Hvis bunkeren skulle

bruges som beskyttelsesrum for personalet i Villa Vest, var den en ren dødsfælde med den dybe placering af indgangen og døren, der åbnede udad. En bombe kunne dække indgangen til, så man ikke kunne komme ud. Det var lidt mystisk - OT vidste nok, hvordan man byggede en bunker. Måske var bunkeren slet ikke beregnet til personalet, men hvad skulle den så bruges til?

Nå, men ejeren dækkede indgangen til igen, og dermed forsvandt drømmen om bunkeren som et rigtigt herreværelse. ■

Vendsyssel Historiske Museum



HirtshalsMuseum



Bunkermuseet

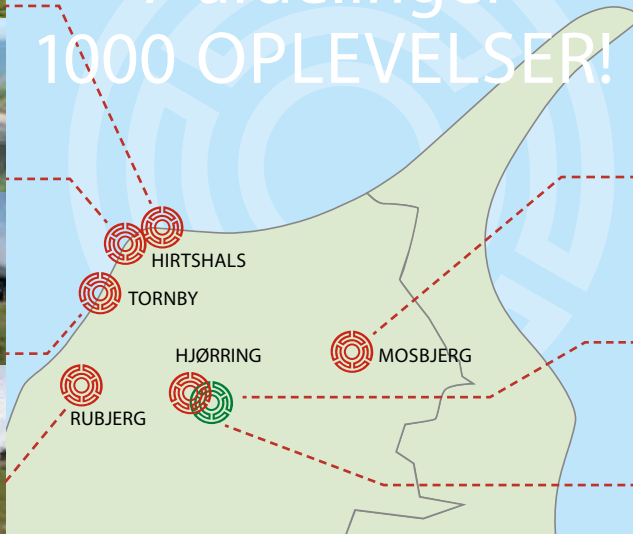


Tornby Strand



Strandfogedgården

1 museum
7 afdelinger
1000 OPLEVELSER!



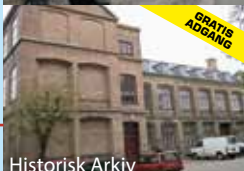
- ✓ udstillinger
- ✓ levende formidling
- ✓ børneaktiviteter
- ✓ by- og naturvandring



Landskabs- og Landbrugsmuseet



Vendsyssel Historiske Museum



Historisk Arkiv

Vendsyssel Historiske Museum
Musemsgade 3
9800 Hjørring
96 24 10 50
vhm@vhm.dk

Strandfogedgården
Langelinie 2, Rubjerg
9480 Løkken
98 96 01 60 / 96 24 10 50
rubjergknode.dk

Hirtshals Museum
Sophus Thomsensgade 6
9850 Hirtshals
96 24 10 00

Bunkermuseet
Fyret
9850 Hirtshals
96 24 10 00

Historisk Arkiv
Musemsgade 2
9800 Hjørring
96 24 10 60
arkiv@vhm.dk

Landskabs- og Landbrugsmuseet
Jerupvej 613, Mosbjerg
9870 Sindal
96 24 10 50

Tornby Strand v/det gamle
Skudehandlerpakhuss
Strandvejen, Tornby
9850 Hirtshals
96 24 10 50

Se priser, åbningstider
m.m. på vhm.dk

Mødditmuseum på FACEBOOK

Kig dagligt for bivores meget aktive Facebook-side, og se billeder, arkivalier og genstande fra før og nu, få sjove historier fra lokalområdet og bliv opdateret omkring nye spændende arrangementer på museet.



Til optagelse af filmen 'Den korte sommer' med Ghita Nørby og Henning Jensen, om besættelsestiden, der delvis er optaget i Hjørring.
Foto: Torkild Balslev, ca. 1973

facebook.com/VendsysselHistoriskeMuseum